

УДК (930.253:81'25)(477)

Л. В. СКРИПКА*

**ВИСТАВКА, ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ
МИКОЛИ ЛУКАША**

Подано архівні документи, які розкривають багатогранну творчу спадщину видатного українського перекладача, лексикографа і поета Миколи Лукаша.

Ключові слова: Микола Лукаш; Спілка письменників України; друковані видання.

Творчість визначного українського перекладача, лексикографа, поета Миколи Олексійовича Лукаша (1919–1988) – яскраве і незвичайне явище в історії української культури ХХ ст.

Документально-книжкова виставка в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України, присвячена 90-річчю від дня народження геніального перекладача, мовою архівних документів, друкованих видань відтворює шлях буття Майстра, презентує його багатогранну творчу спадщину, визначає місце і роль М. Лукаша в суспільно-політичному, культурному процесах в Україні 50–80-х рр.

На виставці експонуються архівні документи і друковані джерела до біографії М. Лукаша.

Зацікавлення шанувальників творчості перекладача викличуть сторінки особової справи члена Спілки письменників України (автобіографія, ф. 590, оп. 5, од. зб. 561, арк. 4, 4 зв.), світлини М. Лукаша в дитинстві і юності (ЦДАМЛМ України, ф. 888, оп. 1, од. зб. 4, арк. 1, Крелевецький краєзнавчий музей), спогади друзів дитинства, однокласників (з особистого архіву літературознавця Л. Череватенка).

Про студентські роки М. Лукаша, що припали на нелегкі 1930-і рр. і післявоєнні 1940-і рр., розповідають матеріали документи відомчих архівів: Харківського національного університету ім. В. Каразіна та Харківського національного аграрного університету ім. В. Докучаєва. Серед них – витяг із залікової відомості студента Харківського педагогічного інституту іноземних мов М. Лукаша, диплом про закінчення вузу (1947 р., Р. 1148, оп. 1, од. зб. 74, арк. 6, 7, 7 зв.), заява майбутнього

* Скрипка Леонід Вікторович – директор Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

Автобіографія.

4

Я, Лукаш Микола Олексійович, народився 19го грудня 1919 р. в м. Кролевіч Сумської обл. в робітничій родині (батько - різно-робочий, мати - ткачиха). Середню освіту здістав у Кролевічі (1927-1937 рр.), потім ужився на історичному факультеті Київського Державного Університету (1937-1941 рр.), при чому після закінчення другого курсу брав річну відпустку і протягом 1939/40 учебного року викладав українську та німецьку мови в Копачівській середній школі (Обухівський р-н Київської обл.). У серпні 1941 р., перебуваючи на канікулах у м. Кролевічі, був поранений у ногу під час нальоту ворожої авіації, внаслідок чого не зміг евакуюватися і залишався на окупованій території. Після визволення м. Кролевіч у восени 1943 р. був мобілізований до лав Радянської Армії, де прослужив до листопада 1945 р. Демобілізувавшись, вступив на факультет французької мови Харківського Педагогічного Ін-ту Іноземних Мов, після закінчення якого викладав французьку, німецьку та англійську мови в різних вузах м. Харкова (спочатку в групі в Пред. Інституті, згодом у Сільськогосподарському Інституті і Харківському Державному Університеті). З 1953 р. залишив педагогічну роботу і працюю майже ви-

Автобіографія М. Лукаша

ЦДАМЛМ України, ф. 590, оп. 5, од. зб. 561, арк. 4

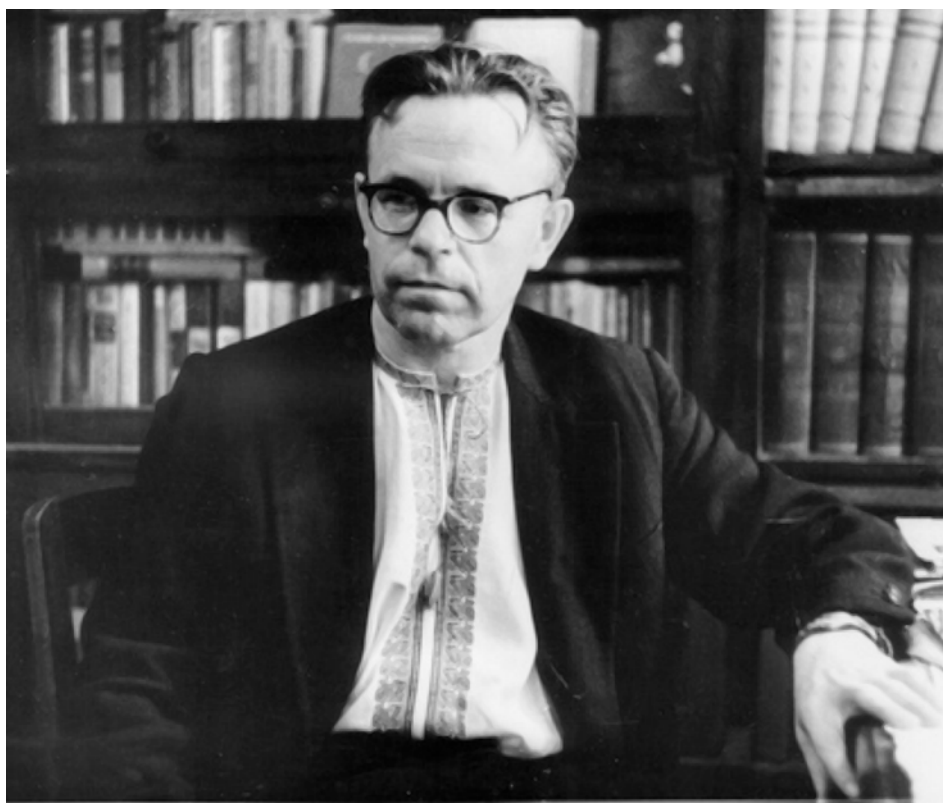
Ключно над художнім перекладом,
справа, щоб з цікавішою віддачею (перші
спроби перекладали перекладач з перекладач
на перекладач відноситься ще до 1933 р., коли
я була в 5-й класі). Крім того, резул-
тат для видавництва художні переклад
та лексикографічні праці.

12 березня 1956 р.

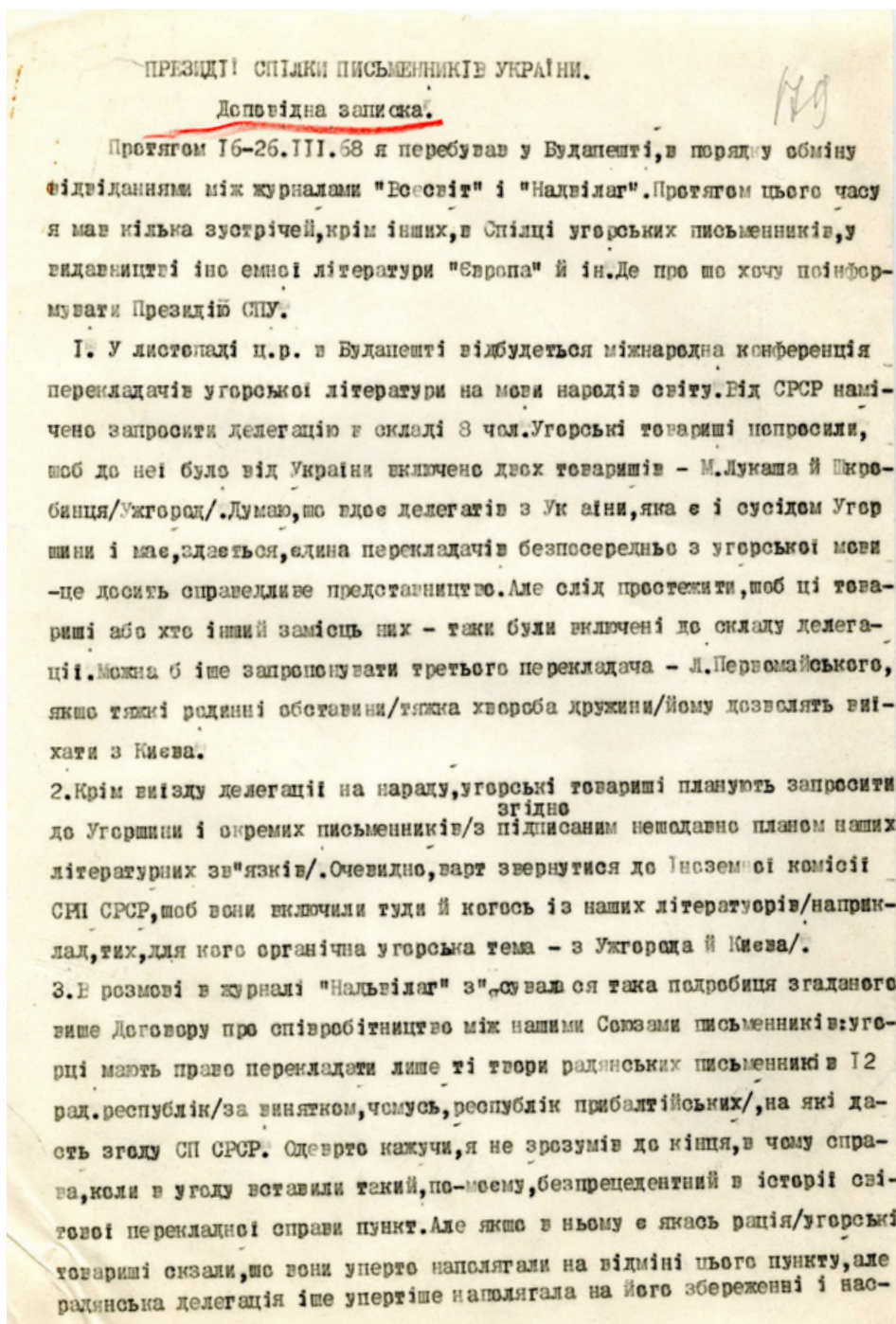
М. Лукаш

М. Лукаш серед співробітників журналу "Всесвіт". кінець 1950-х рр.
(з особистого архіву Л. Череватенка)

М. Лукаш. 1950-ті рр.
(з фондів Літературно-меморіального музею Г. Кочура,
м. Ірпінь Київської обл.)

Доповідна записка редактора журналу "Всесвіт" О. Полторацького. Маш., 1968 р.
 ЦДАМЛМ України, ф. 592, оп. 1, од. зб. 238, арк. 179

Передке слово до читальника 3

Боже ~~ти~~ мій ^{світе} ~~досліді~~! З якою нетерплячкою чекаю ти, шляхетний або хоть і посполитий — читальнику, свого пролога, сподіваючись знайти в ній лайку, огуду та осуду на автора дрогого Дон Кіхота того, що ~~заказав~~ ^{кажує}, у Бардесільські, а народився в Паррагокі! Отже не зроблю тобі такої привинності: хоть образи будзів, як правило, гнів і в найшмирніших серцях, та має нехай буде винайтом. Ти хотів би, може, щоб я назвав його ослом, недоумком і нахабником, а воно мені і не в дулі: нехай його гріх та на нього м і впаде, хай він жере його з хлібом і нехай йому везина. Ото тільки й наль на нього, що взирає мене старим та калічним, нібито мав я силу тас затримати, аби він мене не брав, чиби то скаліжено мене десь у кортежній білуї, а не в найголоснішій білуї, яку бачили біки давкокошні і теперішні і яку наврад ти побагать біки прийдешні. Нехай мої рани не красять мене в очах тих, хто на них дивиться, зате підносять у повазі тих, хто знає, де я їх здобув, бо ліпше возкові головою в потреби наложити, аніж утечено шити своє порятувати. Я так твердо стою при сій дулі, що яди мені уможливлено немощиве і знов даю на вибір так ти ~~так~~ ^{як} зинити, а ~~підняво~~ ^{всі} ~~воли~~ ^{яко} би взяли участь у тому пре славному поході, ніж залитиць уліти і здоровим, не бравши в цьому участі. Шрами на виду і на прудях у вошка — то зорі, що показують іншим дорогу до неба слави і заслуженої честі. А про старість вже додам, що ніше не сивий волос, тільки зрілий розум, який приходить з роками.

А другий наль мені на автора, що він завидником мене називав, ще й пояснює, мовби нечові, якому, що то за ріг така — ~~заказав~~ ^{заказав} ~~мені~~ ^{мені} чистоті кажує, із двох ~~вигід~~ ^{кмітливості} ~~зазурив~~ ^{свід} мені знакомих ~~ліни~~ ^{одні} — свята і шляхетна заздорові, яка поривавсь до блага, тим і не мови з перогідубай дуровий осоди, та ще такові, що, кажує, при обвясненій інквізиції смужив; якую автор має на увазі того самого головіка, що і я, то він дуже помилавсь, бо з того головіка велико уінуго за хисті; щиро поважан за творца та за менастанку добротесу діяльностей. А втім, за одну ріг я справді тому наму автору вужтен: він сказав, що повісті мої радше сатиричні, аніж повгаїні, проте, загалом беручи, добрі — а воми б не могли бути такими, якби не мали в собі тих обох якостей.

Може ти, ласкавий читальнику, скажеш мені, що з науго привіт-няюсь, трипати себе так скориню, та я гадаю, що не годивсь до пегеного вожию прикладати, а того добродія, і так уже добре припекло, коли не заштиться виступати в чистім полі та під зешим небом, а привібує своє прідище і придумує собі рідний край, так ніби почуват, що вінен в образі величності. Якую ти знаєш із нли випадково, то переклань йому що його імені, що я не чуюсь обрашеним: я добре знаю, що таке дивольські спокую, а одна з найбільших спокую — то бити голівку в голівку, іди він може написати і надрукувати книгу, що принесє йому славу, слави, слави грошен, і стільки грошен, скільки слави. А на підтвердження сїєї думки розкажи йому, будь ласка, об яку веселу і догетну приповідку:

Був у Севільї один божевільний, що схиднувся на дуже смішній і тудній дуринці, яка доти шодному шаленцеві на ум не спадага.

М. Лукаш. Автограф перекладу роману
М. Сервантеса "Дон Кіхот", 1939–1966 рр.
ЦДАМЛМ України, ф. 888, оп. 1, од. зб. 2, арк. 3

М. Лукаш з учнями середньої школи м. Кролевець, 1933–1934 рр.
ЦДАМЛМ України, ф. 888, оп. 1, од. зб. 4, арк. 1

перекладача про прийняття на роботу викладачем іноземних мов до Харківського сільськогосподарського інституту (1949 р., там само, арк. 2).

Період високого злету Майстра розкривають перед нами сторінки спогадів його сучасників (з особистого архіву Л. Череватенка), матеріали про роботу перекладача в редакції відновленого журналу іноземної літератури “Всесвіт” (1950–1960-і рр., ЦДАМЛМ України. Ф. 806, оп. 1, од. зб. 1, арк. 12; Ф. 592, оп. 1, од. зб. 238, арк. 66–68, 179–180), епістолярна спадщина Г. Кочура зі згадками про М. Лукаша, світлини з фондів Літературно-меморіального музею Г. Кочура в м. Ірпені на Київщині тощо.

1973-й – рік виключення М. Лукаша зі Спілки письменників України через захист засудженого літературознавця І. Дзюби і подальше вимушене мовчання до кінця 1970-х рр. знайшли своє відображення в експонованих документах цього періоду: протоколи засідань Київської організації СПУ з обговоренням персональної справи М. Лукаша та виключення його “за антигромадську діяльність та негідну поведінку з письменницьких лав” (ЦДАМЛМ України. Ф. 1098, оп. 1, од. зб. 81, арк. 16–21; од. зб. 80, арк. 1–4).

На виставці представлено друковані видання перекладів М. Лукаша різних років, починаючи від поеми Гете “Фауст” (1955), Дж. Боккаччо “Декамерон” (1964), збірок лірики Ф. Шіллера (1967), П. Верлена (1968), Г. Лорки (1969), закінчуючи романом М. де Сервантеса “Дон Кіхот” (1995).

М. Лукаш і М. Сереженко. 1930-ті рр.
(з фондів Літературно-меморіального музею Г. Кочура,
м. Ірпінь Київської обл.)

Експонуються автографи перекладу М. Лукашу роману М. де Сервантеса “Дон Кіхот” (1939, 1966), його знаменитих “Шпигачок” (1950–1980-ті).

Серед друкованих видань останнього часу – книги “Фразеологія перекладів М. Лукаша. Словник-довідник” (2002), “Микола Лукаш. Біобібліографічний покажчик” (2003), низка публікацій з літературознавства та перекладознавства в журналі “Всесвіт”. Експонуватиметься книга спогадів “Наш Лукаш” (т. 1, 2009).

Виставка засвідчує нетлінну мистецьку цінність творчої спадщини М. Лукаша, як визначного представника української школи художнього перекладу.

Представлены архивные документы, которые раскрывают многогранное творческое наследие выдающегося украинского переводчика, лексикографа и поэта Николая Лукаша.

Ключевые слова: Николай Лукаш; Союз писателей Украины; печатные издания.

Introduced the archival documents which highlights the multifaceted creativity legacy of the famous Ukrainian translator, lexicographer and poet Mykola Lukash.

Keywords: Mykola Lukash; the Union of writers of Ukraine; publications.

УДК 930.25(477):061.3

Ю. А. ПРИЛЕПШЕВА*

**УЧАСТЬ ДЕЛЕГАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ АРХІВІСТІВ
У X ЗАГАЛЬНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЄВРО-АЗІЙСЬКОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ МРА
ТА КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ КЕРІВНИКІВ
АРХІВНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ СНД**

(28 жовтня – 1 листопада 2009 року)

Подається інформація про роботу X Загальної конференції Євро-азіатського регіонального відділення МРА та Консультативної ради керівників архівних служб держав-учасниць СНД, наукової конференції “Новітні технології у сфері забезпечення збереження архівних документів”.

Ключові слова: міжнародна конференція; співробітництво; електронні архіви; цифрові копії; діловодство; документообіг; виставка.

Спеціальне відділення для Євроазійського регіону в структурі Міжнародної ради архівів було створено за ініціативою держав-учасниць СНД. Рішення про створення ЄВРАЗІКИ прийнято на XIV сесії Генеральної асамблеї МРА в Севільї (Іспанія) 25 вересня 2000 р.

Головною метою регіонального відділення є встановлення, підтримка та розвиток зв'язків між національними архівними службами регіону, а також іншими установами та організаціями, зайнятими у сфері збереження, використання та управління архівними документами; підтримка заходів зі збереження та захисту архівної спадщини регіону; розширення доступу до архівів регіону, підготовка та розповсюдження інформаційних матеріалів про їх фонди; координація діяльності архівів регіону; покращення професійної підготовки архівістів регіону; організація наукових конференцій, семінарів, симпозиумів, інших зустрічей відповідної тематики, що представляє інтерес для регіону.

Структура ЄВРАЗІКИ складається з Загальної конференції, Виконавчого бюро та Секретаріату. За ініціативи членів відділення Виконавче бюро може створювати професійні органи (секції та комітети) за окремими напрямками діяльності архівів.

Загальна конференція приймає Статут відділення, визначає політику та основні напрямки діяльності ЄВРАЗІКИ. Вона також приймає рішення щодо проектів програм, які представлені на її розгляд Виконавчим бюро.

* *Прилепшева Юлія Анатоліївна* – кандидат історичних наук, начальник управління інформації та міжнародного співробітництва Держкомархіву.